

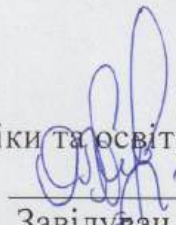
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Факультет початкової освіти

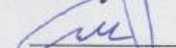
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту

Кафедра психології

В. о. завідувача кафедри педагогіки та освітнього менеджменту

Оксана БЯЛИК

Завідувач кафедри психології

Олександр САФІН

“ 25 ” серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

ОК 33 НАВЧАЛЬНА (ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 013 Початкова освіта

Освітньо-професійна програма Початкова освіта

Розробники програми:

Безлюдна Н. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту;

Кудла М. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту;

Якимчук І. П. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології;

Дудник О. А. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.

Робочу програму погоджено

Гарант освітньої програми «Початкова освіта»
(назва освітньої програми)

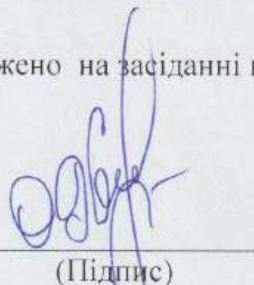

(підпис)

Людмила РОЄНКО
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту

Протокол № 1 від 17 серпня 2023 року

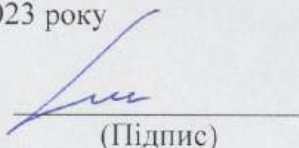
В.о. завідувача кафедри

(Підпис)

Оксана БЯЛИК
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри психології
Протокол № 1 від 25.08. 2023 року

Завідувач кафедри

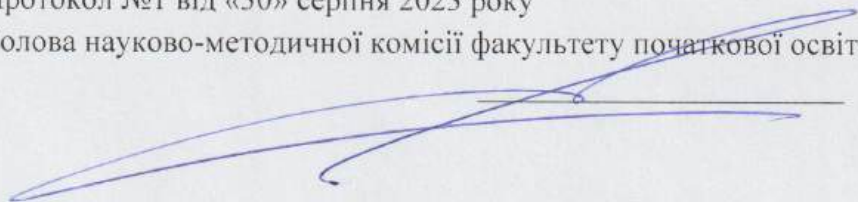

(Підпис)

Олександр САФІН
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету початкової освіти

Протокол №1 від «30» серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії факультету початкової освіти

Олена ЯЦУК

ВСТУП

Практика є найважливішою ланкою в системі професійної підготовки вчителя. Цей вид практики є початковим етапом практичної підготовки здобувачів вищої освіти до майбутньої професійної діяльності, на якому закладаються основи практичних вмінь і навичок, творчого ставлення до діяльності, відбувається формування професійних якостей особистості майбутнього педагога. Практика проводиться в закладах загальної середньої освіти. Здобувачі вищої освіти беруть участь в основних видах діяльності вчителя зазначеної установи.

Програма розроблена відповідно до Закону України «Про освіту» (Прийнятий від 05.09.2017 р., набрання чинності 28.09.2017 р.), Положення «Про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини» (затвердженого на засіданні вченої ради 28.04.2015 року, протокол № 10), «Положення про організацію практики в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (денна та заочна форми навчання)», затвердженому на засіданні Вченої ради Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини від 19.12.2018 р., протокол № 7.

Практика надає здобувачам вищої освіти можливість осмислити майбутню професійну діяльність, розвинути професійну допитливість, сформувати початковий інтерес у науково-дослідній сфері.

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ (ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ)

ПРАКТИКИ

Метою навчальної (психолого-педагогічної) практики є формування у здобувачів вищої освіти умінь застосовувати в майбутній професійній діяльності науково-теоретичні знання з педагогіки та психології, здатності досліджувати вікові та індивідуальні особливості молодших школярів; розвиток інтересу до педагогічної діяльності.

Основними завданнями практики є:

- вивчення особливостей організації навчальної і виховної роботи з молодшими школярами;
- формування здатності до планування індивідуальної роботи здобувача-практиканта на період практики;
- вироблення комплексу вмінь та навичок необхідних для здійснення освітньо-виховної роботи в початковій школі;
- розвиток умінь практично застосовувати теоретичні знання з педагогіки та психології;
- формування вмінь здійснювати психолого-педагогічний аналіз уроку та виховного заходу;
- досліджувати психологічні особливості молодших школярів та їхньої міжособистісної взаємодії;

- формування вмінь складати психолого-педагогічну характеристику учня;
- опанування методологією здійснення наукового дослідження;
- розвиток ініціативи, реалізація особистісного творчого потенціалу здобувача вищої освіти;
- виховання інтересу до професійної діяльності вчителя початкової школи;
- сприяння формуванню у студента-практиканта критичної самооцінки психолого-педагогічної діяльності, творчого аналізу психолого-педагогічних ситуацій та прагнення до самовдосконалення.

Зміст діяльності здобувачів вищої освіти:

1. Знайомство з адміністрацією закладу освіти, класним керівником та учнями класу.
2. Ознайомлення з правилами внутрішнього розпорядку закладу освіти.
3. Вивчення особливостей організації навчальної і виховної роботи з молодшими школярами.
4. Складання індивідуального плану роботи здобувача вищої освіти на період практики та ведення на його основі щоденника психолого-педагогічних спостережень.
5. Здійснення психолого-педагогічного аналізу 20-ти уроків.
6. Здійснення психолого-педагогічного аналізу виховного заходу, проведеного класним керівником.
7. Підготовка та проведення одного виховного заходу (виховна година, флеш-моб, екскурсія, квест тощо).
8. Допомога вчителю в організації навчальної та позакласної діяльності учнів.
9. Складання психолого-педагогічної характеристики учня.
10. Проведення експериментального дослідження в контексті написання курсової роботи.
11. Оформлення звітної документації за результатами проходження навчальної (психолого-педагогічної) практики.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ (ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ

Навчальна (психолого-педагогічна) практика є першим етапом практичної підготовки здобувачів вищої освіти до майбутньої професійної діяльності, на якому закладаються основи практичних вмінь і навичок, творчого ставлення до діяльності, відбувається формування професійних якостей особистості майбутнього вчителя. Практика проводиться під час вивчення основних освітніх компонент психолого-педагогічного циклу в рамках освітнього процесу в

звільнений від аудиторних занять час і носить в більшій мірі не методичний, а дослідницький характер.

Відповідно до обсягу програми підготовки (кількості кредитів ECTS) та нормативного терміну навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 013 Початкова освіта (3 р. 10 м. навчання) заплановано проходження навчальної (психолого-педагогічної) практики на II курсі у III семестрі.

Для здобувачів денної та заочної форми навчання – 90 год., 3 кредити, 2 тижні.

Форма контролю – **залік**.

Як база проведення практики вибирається заклад загальної середньої освіти (ЗЗСО). Практика починається з настановної конференції і розподілу здобувачів вищої освіти по базах, де вони будуть виконувати завдання і вести звітну документацію. Груповим керівником призначається викладач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту або викладач кафедри психології, який має стаж викладацької роботи не менше трьох років.

Груповий керівник:

— перед початком практики забезпечує необхідною документацією з практики методистів, керівників баз практик, здобувачів вищої освіти;

— проводить інструктаж з техніки безпеки і охорони праці та контролює умови праці і побуту здобувачів вищої освіти;

— повідомляє здобувачів вищої освіти про порядок звітності з практики;

— контролює виконання здобувачами вищої освіти правил внутрішнього трудового розпорядку на місці проходження практики, організовує облік відвідування бази практики здобувачами вищої освіти й методистами;

— допомагає здобувачам вищої освіти скласти індивідуальний план роботи на весь період практики, затверджує його, консультує з теми навчально-дослідної роботи;

— у перший день практики разом з методистами кафедр та адміністрацію від бази практики закріплює здобувачів вищої освіти за місцем проходження практики;

— проводить засідання з академічною групою здобувачів вищої освіти щодо питань організації і проведення практики;

— раз на тиждень перевіряє щоденник спостережень, дає зауваження та поради щодо подальшої роботи здобувача вищої освіти, контролює ведення практикантами документації;

— надає здобувачам вищої освіти консультації щодо виконання програми практики;

— надає методичну допомогу в оформленні документації, у виконанні навчально-дослідної роботи (курсової, кваліфікаційної роботи, ІНДЗ тощо);

— керівники груп педагогічних практик з класними керівниками, учителями-предметниками визначають теми залікових уроків, занять, виховних заходів тощо, які будуть проводитися практикантами та відвідують залікові виховні заходи, уроки, заняття, аналізують, оцінюють їх;

- перевіряє й аналізує документацію, подану здобувачем вищої освіти після закінчення практики;

- бере участь у факультетських настановчих і підсумкових конференціях з практики, нарадах на базі практики з питань організації і проведення практики;

- бере участь у проведенні загального підсумку з практики; разом з методистами, керівником практики по факультету оцінює роботу здобувача вищої освіти, виставляє у відомість та залікову книжку загальну оцінку з практики;

- після завершення кожного виду практики на основі звітів методистів, керівників від бази практики, аналізу документації, поданої здобувачами вищої освіти, складає письмовий звіт про хід, результати практики із зауваженнями і пропозиціями щодо подальшого вдосконалення її організації та подає завідувачу кафедри та керівнику практик по факультету/інституту.

Здобувачі вищої освіти у період організації та проходження практики зобов'язані:

- за тиждень до початку практики пройти медичний огляд, прослухати лекцію з охорони життя і безпеки, виробничої гігієни та санітарії;

- до початку практики отримати від керівника групи, методиста практики консультації щодо оформлення необхідних документів;

- своєчасно прибути на базу практики;

- у повному обсязі виконати всі завдання, передбачені програмою практики;

- вивчити та суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;

- нести відповідальність за виконану роботу;

- приходити не пізніше як за 15 хв. до початку робочого дня;

- у випадку відсутності або запізнення повідомляти про це старосту, керівника групи, методиста, пояснювати причину відсутності або запізнення, надавати необхідні документи, що засвідчують відсутність (довідку про хворобу тощо);

- відвідувати консультації, методичні наради, які проводить керівник або методист з практики;

- у встановлений термін здавати звіт про виконання програми практики та документацію, визначену програмою практики.

ОСВІТНІЙ РЕЗУЛЬТАТ ПРАКТИКИ

За результатами проходження практики здобувачі вищої освіти повинні оволодіти такими **компетентностями**:

ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні володіти такими **програмними результатами навчання**:

ПР-1. Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР-3. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційнокомунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПР-8. Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР-11. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.

ПР-16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

ПР-18. Знати завдання, зміст, основні поняття та категорії, методичний інструментарій, сучасні концепції розвитку психологічної/педагогічних наук; розуміти закономірності розвитку особистості та особливості її поведінки в суспільному середовищі; визначати найоптимальніші педагогічні/психологічні ідеї зі спадщини минулого з метою творчого застосування у шкільній практиці.

ПР-19. Знати сутність та зміст процесу виховання, новітні технології виховання, принципи, методи, форми організації виховного процесу з метою творчого використання у педагогічній діяльності.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Ознайомитись із діяльністю закладу освіти (бесіди з адміністрацією, вчителями тощо).

2. Вести щоденник психолого-педагогічних спостережень з аналізом роботи кожного дня. У щоденнику відображається зміст проведеної здобувачем роботи, фіксуються спостереження за діяльністю суб'єктів навчання (вчителів та учнів) та власні пропозиції щодо поліпшення освітньо-виховного процесу.

3. Розробити індивідуальний план роботи на період практики.

4. Вивчати та аналізувати зміст професійної діяльності вчителя;

нормативні документи, що регламентують діяльність педагога.

5. Здійснювати психолого-педагогічний аналіз уроків.
6. Добирати матеріали для проведення просвітницько-виховної діяльності.
7. Організувати та провести один виховний захід (година спілкування з учнями, предметний вечір, флеш-моб, відео-екскурсія, квест, тощо).
8. Здійснити аналіз одного виховного заходу, проведеного класним керівником.
9. Вивчити особливості організації виховної роботи з учнями: аналіз плану виховної роботи класного керівника, вивчення матеріальної бази, відвідування та обговорення виховних заходів тощо.
10. Допомогти вчителю у підборі навчальної літератури, підготовці ТЗН та дидактичних матеріалів.
11. Виконати завдання наукового дослідження (підготовка та збір матеріалу до написання курсової роботи).
12. Скласти психолого-педагогічну характеристику учня (за схемою).

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ ПРО НАВЧАЛЬНУ (ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНУ) ПРАКТИКУ (ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ)

По завершенню практики здобувачі вищої освіти упродовж трьох днів подають звітну документацію на кафедру педагогіки та освітнього менеджменту або кафедру психології, зокрема, щоденник психолого-педагогічних спостережень, план-конспект виховної години (заходу), матеріали щодо дослідження особистості учня (характеристика учня), індивідуальний звіт, психолого-педагогічний аналіз уроків.

Звітна документація:

1. Титульна сторінка (Додаток 1).
2. Звіт про проходження навчальної (психолого-педагогічної) практики, підписаний здобувачем вищої освіти (Додаток 2).
3. Відгук на роботу здобувача вищої освіти, підписана керівником і завірена печаткою закладу освіти (відгук від бази практики може бути індивідуальним (у випадку проходження практик за місцем проживання або на групу здобувачів вищої освіти) (Додаток 3).
4. Щоденник психолого-педагогічних спостережень (титульний аркуш, який містить відомості про здобувача, назву практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по батькові керівника; список учнів класу; схема розміщення учнів у класі; розклад дзвінків у закладі освіти; розклад уроків у класі, за яким закріплений здобувач вищої освіти; доручення учнів, позашкільна гурткова робота, аналіз відвіданих уроків та ін.) (Додаток 4).
5. Індивідуальний план роботи здобувача-практиканта, затверджений класним керівником та керівником практики (Додаток 5).

6. План-конспект одного виховного заходу.
7. Психолого-педагогічний аналіз одного виховного заходу, проведеного класним керівником (за схемою, Додаток 6).
8. Психолого-педагогічний аналіз 20-ти уроків (за схемою, Додаток 7).
9. Психолого-педагогічна характеристика учня (за схемою, Додаток 8).
10. Фото-, відео- матеріали про проходження практики.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Аналіз результатів практики проводиться за наступними критеріями:

- 1) обсяг виконаної роботи;
- 2) якість звіту, висновків і пропозицій;
- 3) виконання роботи у встановлені терміни;
- 4) самостійність, ініціативність, творчий підхід до роботи;
- 5) своєчасність і якість подання звітної документації.

№ п/п	Вид роботи	Макс. к-сть балів
1.	Звіт про проходження практики	10
	– здано із запізненням (після звітної конференції)	0-2
	– відображена вся робота, але зміст звіту не повний, допущені помилки при оформленні	3-5
	– здано вчасно, відображена вся робота, але були допущені незначні помилки при оформленні	6-8
	– здано вчасно, відображена вся робота, звіт оформлений належним чином	9-10
2.	Відгук на роботу здобувача вищої освіти	5
	Відгук містить зауваження адміністрації бази практики	0-3
	Відгук схвальний	4-5
3.	Щоденник психолого-педагогічних спостережень:	10
	– вівся не щодня, без записів результатів спостережень та аналізу роботи під час практики / щоденник відсутній	0-2
	– вівся щодня, з частковими записами результатів спостережень	3-5
	– вівся щодня, але не в повному обсязі з записами результатів	6-8
	– вівся щодня, у повному обсязі, з записами результатів спостережень та аналізу роботи під час практики	9-10

4.	Результати виконання індивідуального плану роботи	5
	– завдання виконано на незадовільному рівні / не виконано	0-1
	– завдання виконано на задовільному рівні, документально підтверджено	2-3
	– завдання виконано на достатньому рівні, документально підтверджено	4
	– завдання виконано на високому рівні, документально підтверджено	5
5.	Конспект та проведення одного виховного заходу	15
	– проведено на низькому рівні, не виявлено креативності у розробці виховного заходу, зацікавленості та активності учнів	0-3
	– проведено на належному рівні, не виявлено креативності у розробці виховного заходу (без використання мультимедійного супроводу)	4-7
	– проведено на належному рівні, проявлено креативність у його розробці, з використанням мультимедіа, без належної комунікації з учнями	8-11
	– проведено на високому рівні, проявлено творчість, креативність у розробці виховного заходу з використанням мультимедіа, висока активність та співпраця з учнями	12-15
6.	Психолого-педагогічний аналіз одного уроку	40 (2 бали за урок)
	Аналіз уроку не відповідає вказаним вимогам	1
	Аналіз уроку відповідає вказаним вимогам	2
7.	Психолого-педагогічна характеристика учня	10
	Оформлена належним чином, але не відображає всієї інформації про учня	2-5
	Відображає всю інформацію про учня	6-10
8.	Свочасне надання звітної документації, оформленої відповідно до вимог	5
	Загальна кількість балів	100

Шкала оцінювання

За шкалою ECTS	За національною шкалою		Кількість балів
	прописом	цифрою	

A	Відмінно	5	90-100
B	Дуже добре	4	82-89
C	Добре	4	75-81
D	Посередньо	3	69-74
E	Задовільно	3	60-68
Fx	Незадовільно	2	35-59
F	Незадовільно	2	1-34

Критерії оцінки діяльності здобувачів вищої освіти під час практики

90 – 100 балів – А («відмінно») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики здійснена практикантом на високому рівні; практикант проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи, знає і вміє застосовувати у практичній діяльності сучасні технології і нові інформаційні засоби, користується повагою та авторитетом серед колективу бази практики, методистів, керівників практики; здав у визначений термін документацію, оформлену на високому рівні.

82 – 89 балів – В («дуже добре») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики здобувачем вищої освіти проведена на достатньому рівні; були допущені незначні помилки у період проходження практики, але були самостійно виправлені; практикант не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи; про його діяльність добре відзивалися в колективі, в якому він перебував у період проходження практики; подав у визначений термін правильно оформлену документацію.

75 – 81 балів – С («добре») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики проведена на достатньому рівні; практикант допускав незначні помилки при виконанні завдань практики, проте не завжди міг самостійно їх виправити або пояснити у процесі аналізу; у ході практики був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним на всіх ділянках роботи, одержав добрі відгуки колективу бази практики, методистів, керівника; подав вчасно документацію, у яку можуть бути внесені незначні доповнення і виправлення за вказівкою групового керівника практики.

69 – 74 балів – D («посередньо») ставиться в тому випадку, коли робота за програмою практики проведена на задовільному рівні; здобувач вищої освіти проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний; загальна характеристика діяльності практиканта у період проходження практики одержала позитивні відгуки; із невеликим запізнення подав документацію.

60 – 68 балів – E («задовільно») ставиться здобувачу вищої освіти в тому випадку, коли робота проведена на задовільному рівні; проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; загальна характеристика діяльності на базі практики практиканта з боку керівників практики – «задовільна»; подав невчасно документацію, яка потребує доповнень і виправлень.

35 – 59 балів – FX («незадовільно»). Відсутня систематичність у роботі практиканта. Роботу, передбачену програмою з практики, виконав на низькому професійному рівні, допускав помилки, пов'язані зі знанням теоретичного матеріалу та виконанням практичних завдань. Отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку при складанні заліку за практику, але за певних умов може повторно пройти практику і отримати позитивну оцінку. Подав документацію з великим запізненням, допустив значні помилки в її оформленні.

0 – 34 балів – F («незадовільно»). Практикант не виконав програми практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку за практику.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ (ВИД ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ)

Оцінка результатів здобувачів вищої освіти залежить від рівня сформованості умінь застосовувати в майбутній професійній діяльності науково-теоретичні знання з педагогіки та психології, досліджувати вікові та індивідуальні особливості молодших школярів, розвитку інтересу до педагогічної діяльності.

До уваги береться виконання програми практики та реалізація поставлених завдань, активність, відповідальність та творчий підхід здобувача вищої освіти, якісна характеристика результативності діяльності під час проходження практики, якість виконання звітної документації та подання її у встановлені терміни.

Впродовж трьох днів після завершення практики здобувачі вищої освіти подають керівнику звітні матеріали для їх попереднього оцінювання. Упродовж тижня після завершення практики на факультеті відбувається підсумкова конференція, на якій здобувачі вищої освіти представляють звітні матеріали практики. На конференції присутні здобувачі вищої освіти, керівники практики та викладачі кафедри.

До захисту практики допускаються здобувачі вищої освіти, які своєчасно і в повному обсязі виконали програму практики і надали в зазначені терміни всю необхідну документацію.

Захист практики включає усний публічний виступ здобувача-практиканта, на який йому відводиться 7-8 хвилин.

Усний звіт здобувача включає: загальну характеристику місця практики, опис виконаної роботи з кількісними та якісними характеристиками, висновки і пропозиції щодо змісту та організації практики та пропозиції щодо її вдосконалення.

Для підведення підсумків практики та кінцевої оцінки роботи здобувачів-практикантів керівники практики інформують кафедру про фактичні терміни початку та завершення практики, склад групи здобувачів та результати проведення практики.

Здобувачі, які регулярно відвідували базу практики, здійснили всю роботу за програмою практики, виконали поставлені завдання, оформили звіт та вчасно його подали, отримують позитивну оцінку.

Здобувачі вищої освіти, які не пройшли практику або частину практики з поважних причин, мають право на її продовження у вільний від навчання час при наявності відповідних документів.

Робоча документація з практики зберігається на випусковій кафедрі до кінця поточного календарного року. Звіт здобувача вищої освіти зберігається протягом трьох років із моменту його затвердження. На підставі звернення здобувача вищої освіти робоча документація, окрім звіту, може бути повернена йому до завершення терміну зберігання.

Видом підсумкового контролю є залік. При оцінюванні результатів практики враховуються результати захисту та відгук на здобувача-практиканта.

Оцінка за практику знижується, якщо:

- здобувач вищої освіти виявляв недисциплінованість (не був присутній на консультаціях, не представив заздалегідь керівнику матеріали практики; був відсутній в закладі освіти без поважної причини тощо);
- зовнішній вигляд здобувача вищої освіти не відповідав статусу закладу освіти;
- здобувачем вищої освіти порушувалися етичні норми поведінки;
- здобувач вищої освіти не подав у встановлені терміни необхідну звітну документацію практики.

Для оцінки результатів практики використовуються наступні методи:

- спостереження за здобувачами вищої освіти в процесі практики та аналіз якості окремих видів їх роботи;
- бесіди з учителями, здобувачами вищої освіти;
- аналіз відгуків на здобувачів вищої освіти;
- аналіз результатів творчої праці;
- аналіз звітної документації здобувачів вищої освіти по практиці та ін.

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Етичний кодекс психолога.
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017р. Стаття 76. «Психологічна служба та соціально-педагогічний патронаж у системі освіти».
3. Кондрашова Л. В., Лаврентьєва О. О., Зеленкова Н. І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі : навч. посіб. Кривий Ріг: КДПУ, 2008. 187 с.
4. Концепція розвитку інклюзивної освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.10.2010 № 912 / Міністерство освіти і науки України. URL: http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189
5. Лист МОН № 1/9-363 від 16.07.2021р. «Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти на 2021-2022 н.р.
6. Лист МОН від 04.12.2020 № 22.1/10-2496 «Про методичні рекомендації щодо проведення профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти»
7. Лист МОН від 30.11.2020 № 6/1427-20 «Про затвердження професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти»
8. Лист МОН України від 24.07.2019р. №1/9-477 «Про типову документацію працівників психологічної служби у системі освіти України»
9. Наказ МОН № 609 від 08 червня 2018 року «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти»
10. Педагогічна майстерність учителя: навч. посібник / за ред. В. М. Гриньової, С. Т. Золотухіної. Харків, 2006. 224 с.
11. Педагогічна практика [Текст] / МОН молодь спорту України, Уманський ДПУ імені Павла Тичини; уклад. М. Т. Мартинюк, О. В. Гнатюк, Т. Л. Годованюк, Н. М. Стеценко. Вид. 3-тє, переробл. та допов. Умань: Жовтий О. О., 2013. 181 с.
12. Педагогічна практика «Пробні уроки» навч.-метод. посіб. / [І.С. Руснак, М.Г. Іванчук, Т.Д. Федірчик та ін.]; Чернів. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. Чернівці, 2006. 159 с.
13. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник. Вид. 3-тє, виправ. Суми : Університетська книга, 2010. 352 с.
14. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти : затв. наказом МОНУ від 06.09.2000 № 434 та зареєстр. в Міністерстві юстиції України 26.09.2000 за № 659/4880. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0659-00>.
15. Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів: затв. наказом МОНУ від 20.07.2004 № 601 та зареєстр. в Міністерстві юстиції України 09.09.2004 за № 1121/9720. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1121-04>
16. Положення про організацію практик в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (денної та заочної форми навчання) від 19 грудня 2018 року.
17. Положення про організацію практик в Уманському державному

педагогічному університеті імені Павла Тичини (денної та заочної форми навчання) від 26.01.2021 р. URL: <https://udpu.edu.ua/navchannia/orhanizatsiia-osvitnoho-protsesu#navchalno-metodychna-dokumentatsiia>.

18. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 19.10.2018 р. № 691)

19. Положення про психологічну службу системи освіти України. Наказ МОН України № 509 від 22.05.2018

20. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти» (з дипломом молодшого спеціаліста)» <https://nus.org.ua/news/zatverdily-try-profesijni-standart-vchytelya-dokument/>

21. Психолого-педагогічна практика (практично-зорієнтований посібник на допомогу студентам, магістрантам, аспірантам, психологам, соціальним педагогам) / Кол. авторів: Пащенко М. І., Пащенко Д. І., Перепелюк Т. Д. Умань, 2008. 179 с.

22. Указ Президента України від 25 травня 2020 року № 195/2020 «Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі».

23. Шулдик В. І., Шулдик Г. О. Педагогічна практика [Текст] : навч.-метод. посібник / [рец. О. Г. Ярошенко, А. В. Степанюк, Н. В. Чудаєва]. (Вид. 2-ге, змінене й доповнене). Умань: Жовтий О. О., 2013. 162, [1] с.

Зразок оформлення титульної сторінки теки звітної документації практики

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет початкової освіти
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту
Кафедра психології

Матеріали

НАВЧАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Місце проходження практики:

з « ____ » _____ по « ____ » _____

_____ року.

Підготував (-ла)
здобувач (-ка) ____ курсу
_____ групи

(ПІБ)

Керівник практики:

(ПІБ)

Орієнтовна схема написання звіту про проходження навчальної (психолого-педагогічної) практики здобувачами вищої освіти

ЗВІТ

здобувача вищої освіти _____ курсу _____ факультету
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини

про навчальну психолого-педагогічну практику, проведену в

з _____ 20__ р. по _____ 20__ р.

Навчальна діяльність

1. Ознайомлення із системою роботи освітнього процесу закладу освіти:
 - ознайомлення із специфікою діяльності закладу освіти;
 - ознайомлення з системою роботи вчителя-предметника, вчителів-новаторів, відвідування їхніх уроків;
 - знайомство з шкільними кабінетами та їх обладнанням;
 - ознайомлення із змістом, формами, методами роботи навчальних кабінетів закладу освіти, самоврядуванням.
2. Бесіди з керівництвом щодо організацій освітнього процесу закладу освіти.
3. Відвідування уроків.

Виховна діяльність

1. Виконання функцій та обов'язків помічника класного керівника, здійснення позакласної виховної роботи:
 - ознайомлення з індивідуальним планом виховної роботи класного керівника;
 - організація постійного спілкування з учнями, проведення індивідуальної роботи з учнями;
 - підготовка та проведення одного виховного заходу.
2. Ознайомлення зі змістом та особливостями виховної роботи в закріпленому класі.

Методична діяльність

1. Навчально-методична робота:
 - вивчення освітнього процесу на основі відвідування уроків різних вчителів з метою вивчення вимог до учнів, різноманітних методів організації пізнавальної діяльності й виховання учнів на уроках, виявлення міжпредметних зв'язків та можливостей їх використання на уроках;

- участь у позаурочних заходах;
- виготовлення наочних та дидактичних матеріалів.

2. Оформлення звіту та необхідної документації.

Дослідницька діяльність

Вивчення учнівського колективу, в якому буде працювати практикант:

- вивчення вікових та індивідуальних особливостей учнів, їхніх нахилів та інтересів, рис характеру, взаємовідносин у класі освітнього процесу; шляхом вивчення документації, бесід з учнями, спостереження;
- збір матеріалів для написання курсової роботи.

Відомості з охорони праці

1. Якими нормативними документами користується заклад освіти з охорони праці.
2. Наявність правил з техніки безпеки та журналів обліку бесід з техніки безпеки у навчальних кабінетах.
3. Забезпеченість засобами захисту життя та здоров'я учасників освітнього процесу.

Підпис здобувача вищої освіти

Підпис керівника практики

Зразок оформлення відгуку на роботу здобувача вищої освіти за період проходження практики

ВІДГУК
на роботу здобувача вищої освіти
_____ курсу _____ групи
денної форми навчання
факультету початкової освіти
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини
Веселовської Олени Сергіївни

Веселовська Олена Сергіївна проходила навчальну психолого-педагогічну практику в початковій школі на базі Дзензелівського закладу загальної середньої освіти I-III ступенів Маньківської селищної ради Черкаської області у період з _____.20__ року до _____.20__ року.

(Зміст відгуку передбачає висвітлення реалізації здобувачем вищої освіти змісту діяльності упродовж проходження практики).

«_____» _____ 20__ р.

Директор

підпис

Олексій ВАСИЛЕНКО

Оформлення титульної сторінки щоденника

Щоденник психолого-педагогічних спостережень

здобувача вищої освіти

(прізвище, ім'я, по-батькові)

___ курсу ___ групи факультету _____

Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Місце проходження практики:

Термін проходження практики:

Керівник практики:

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН РОБОТИ

Орієнтовна схема

Зміст і види роботи	Термін виконання	Примітки
Участь у настановчій конференції з питань організації і проведення практики		
Ознайомлення з діяльністю закладу освіти. Знайомство з керівництвом, педагогами. Вивчення документації		
<p>Навчальна діяльність:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вивчення плану роботи закладу освіти; • вивчення плану роботи вчителя; • складання індивідуального плану роботи на весь період практики спільно з вчителем та керівником практики; • спостереження за поведінкою учнів 		
<p>Практична діяльність:</p> <ul style="list-style-type: none"> • відвідування занять, заходів, які проводяться закладом освіти; • участь у проведенні занять, заходів; • проведення виховного заходу; • складання психолого-педагогічної характеристики учня 		
Участь у методичній і дослідницькій роботі: методичних нарадах		

СХЕМА АНАЛІЗУ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ

1. Загальні відомості.

Дата, клас, час проведення, назва заходу, тема, мета (пізнавальна, виховна), кількість присутніх.

1. Хід заходу та зауваження щодо його проведення.

2. Схема може мати такий вигляд:

№	Структурні частини заходу, їх тривалість	Позитивне	Недоліки

АНАЛІЗ ЗАХОДУ:

1. Відповідність змісту заходу поставленій педагогом меті. Підготовленість учнів до проведення заходу. Методико-організаційна структура заходу. Актуальність теми, відповідність її виховним завданням і віковим особливостям дітей.

2. Організаційні заходи: місце проведення, оформлення приміщення, форма учнів, своєчасність початку та чіткість проведення. Ступінь участі кожного учня в проведенні заходу. Дозування часу, доцільність його використання.

3. Наявність плану і конспекту виховного заходу, відповідність їх методичним вимогам.

4. Пізнавальна цінність заходу. Які методи виховання застосовані при його проведенні, наскільки ефективно; доцільність та ефективність використання технічних засобів та наочних посібників. Використання при проведенні заходу інформації, раніше одержаної учнями на уроках, позакласних і позашкільних видах роботи. Відповідність форм і методів змісту, меті заходів та віку учнів.

5. Вихованість, активність, ініціативність, емоційність та самостійність учнів, міжособистісні стосунки. Ставлення до проведеного заходу. Вироблення практичних умінь і навичок при проведенні виховного заходу.

6. Вплив проведеного заходу на формування соціальних установок, моральних почуттів, поглядів, переконань.

7. Педагогічний такт, організаційні здібності та вміння педагога.

8. Участь батьків та представників громади у заході.

9. Загальні висновки. Досягнення мети, виконання плану, програми. Чи раціонально використано всі умови виховання учня. Що заслуговує на узагальнення і поширення. Недоліки та рекомендації.

ОРІЄНТОВНА СХЕМА АНАЛІЗУ УРОКУ

I. Загальні відомості

Дата, школа, клас, прізвище вчителя, кількість присутніх і відсутніх учнів, який урок за розкладом. Підготовленість приміщення до заняття (чисто, провітрено, добре освітлення); готовність учнів до роботи (чи в усіх є підручники, зошити, ручки, чи зручно вони розміщені на партах і т.п.); коли розпочався урок (своєчасно – за дзвінком чи були згаяні робочі хвилини).

Тема і дидактична мета уроку. Як визначено освітнє, виховне і розвивальне завдання, чи доведено цілі уроку до свідомості школярів, яким способом безпосередньо чи опосередковано.

II. Тип і структура уроку.

1. Відповідність типу і структури уроку його меті.
2. Чіткість структури уроку. Розподіл часу.

III. Оцінка змісту навчального матеріалу.

1. Відповідність вимогам програми, підручника, досягнень відповідної науки, віковим особливостям у підготовці учнів.
2. Оцінка навчального матеріалу з точки зору освітніх, виховних і розвиваючих можливостей, їх реалізація.
3. Оцінка навчального матеріалу з точки зору єдності теорії і практики.
5. Достовірність фактичного матеріалу (чи не припустився учитель помилок під час пояснення або в доборі вправ).

IV. Оцінка методів, прийомів і засобів навчання.

1. Методи роботи вчителя та учнів, співвідношення роботи всіх учасників освітнього процесу.
2. Прийоми активізації пізнавальної діяльності та стимулювання творчої ініціативи учнів.
3. Створення проблемних ситуацій, застосування елементів технології дослідницького навчання; співвідношення пошукових, репродуктивних і активних методів.
4. Самостійна робота учнів на уроці.
5. Наочні посібники, ТЗН, слово вчителя і наочність (наскільки вдало підібрано наочні посібники, ТЗН, роздатковий матеріал та їх використання).
6. Види, методи і форми перевірки та оцінки знань, умінь і навичок учнів.

V. Оцінка ефективності окремих етапів уроку.

1. Перевірка домашнього завдання:

а) чи перевірялись знання, уміння і навички учнів за домашнім завданням, як розширювались і поглиблювались;

б) які методи і прийоми застосовувались; фронтальне чи індивідуальне опитування, письмові чи усні тренувальні вправи, самостійна робота учнів тощо;

в) чи всі учні виконали домашнє завдання;

г) чи з'ясовано і виправлено виявлені помилки;

д) об'єктивність оцінювання знань, умінь і навичок учнів, дотримання критеріїв та загальноприйнятих педагогічних вимог.

2. Вивчення нового навчального матеріалу:

а) подача учителем нового матеріалу (евристична бесіда, елементи проблемності, самостійне опрацювання за підручником або дидактичними матеріалами тощо), рівень усвідомленості учнями виучуваного;

б) дотримання послідовності й системи у викладі нового навчального матеріалу;

в) виділення у гемі головного, істотного, що полегшило б сприймання, осмислення, запам'ятовування навчального матеріалу;

г) зв'язок нового з раніше вивченим матеріалом як з даного, так і з суміжних предметів, логічна послідовність окремих видів навчальної роботи;

д) міжпредметні зв'язки;

е) зацікавленість учнів матеріалом уроку;

ж) правильність, своєчасність, у відповідності з програмою вживання наукової термінології учителем та учнями;

з) однозначність і правильність постановки вчителем запитань.

3. Закріплення вивченого:

а) робота, спрямована на краще запам'ятовування учнями вивченого;

б) оптимальний добір матеріалу для різних видів навчальної роботи: закріплення, повторення, систематизація й узагальнення;

в) застосування прийомів самоконтролю (читання підручника, відтворення матеріалу вголос, подумки, переказування товаришу по парті тощо);

г) помилки і способи їх виправлення;

д) способи вироблення умінь і навичок;

е) застосування засвоєних знань на практиці їх подальше поглиблення (які усні, письмові та практичні роботи виконувалися для цього);

ж) диференційованість завдань відповідно до індивідуальних особливостей учнів.

VI. Розвиток учнів на уроці.

1. Розвиток самостійності і творчих сил учнів.

2. Навчання учнів прийомам логічного мислення порівняння, аналізу, синтезу, узагальнення, абстрагування, індукції, дедукції.

3. Розвиток образного мислення учнів.

4. Навчання учнів самостійно переносити знання і вміння у нову навчальну ситуацію, знаходити проблему у новій функції об'єкта, самостійно комбінувати відомі способи для виконання певного завдання, бачити різні способи виконання завдання, будувати принципово «нові».

5. Навчання школярів виділяти основні ознаки предметів і явищ, добирати істотні, узагальнювати їх у поняття, що формувалось.

6. Підбір вправ, які потребують пошуку й обов'язкового контролю за кожною дією.

7. Закріплення знань включенням їх у нові зв'язки з раніше вивченим і з новими життєвими фактами.

8. Навчання учнів прийомами логічної аргументації, всебічного розгляду предметів, планування.

9. Розвиток фізичних сил школярів.

VII. Виховна робота на уроці

1. Формування елементів наукового світогляду: природничо-наукових (розуміння природних явищ та процесів, ставлення до природи), гносеологічних (пізнання світу), суспільних (виконання обов'язків учнів, громадських доручень) тощо.

2. Моральні якості особистості, що формувалися в учнів на уроці.

3. Формування ціннісного ставлення до праці, культура праці.

4. Естетичне виховання, зокрема Формування естетичного ставлення до навколишнього, на якому матеріалі проводилось (програмовому чи додатково підбраному).

5. Створення умов для реалізації активної внутрішньої позиції учнів щодо навколишнього середовища.

6. Здійснення індивідуального підходу у вихованні учнів.

VIII. Морально-психологічний клімат на уроці.

1. Поведінка учнів на уроці:

а) рівень зацікавленості, сумлінності, дисциплінованості;

б) активна розумова праця;

в) цілеспрямованість і зосередженість уваги;

г) напруженість у роботі сильних і слабких учнів;

д) регуляція поведінки дітей (зацікавленість матеріалом, загальною робочою атмосферою в класі, волею вчителя тощо);

е) порушення дисципліни. їх причини, ставлення учнів до порушників,

2. Стиль роботи вчителя на уроці:

а) володіння класом, вміння зосередити увагу учнів, створити робочу атмосферу, підтримувати дисципліну;

б) вміння організувати роботу, зацікавити нею дітей, підвищити їхню активність;

в) володіння творчими методами й прийомами навчання:

г) знання дитячої психології (легко розуміє учнів, правильно визначає особливості пізнавальної діяльності кожного, рівень знань, вихованості учнів);

д) особистість учителя (спостережливість, вдумливість, винахідливість, акуратність, вимогливість, зовнішній вигляд, культура мовлення, поза міміка, жестикуляція тощо);

е) культура педагогічної праці;

є) авторитет учителя в учнів.

3. Взаємини вчителя та учнів, педагогічний такт.

4. Настрій учителя та учнів на уроці.

5. Емоційність уроку.

ІХ. Загальна оцінка уроку.

1. Позитивні моменти уроку, досягнення мети і завдань уроку.

2. Недоліки, аналіз їх причин.

3. Поради і рекомендації.

СХЕМА СКЛАДАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ УЧНЯ

1. Загальні відомості про учня: прізвище, ім'я, по батькові, вік, відомості про сім'ю, взаємодія з іншими учнями в колективі; чи мала місце зміна класного керівника.

2. Зміст і характеристика діяльності.

Навчальна діяльність, її переважаючі мотиви, загальна характеристика успішності. Основні пізнавальні потреби, інтереси, захоплення, схильності, улюблені предмети. Спеціалізація здібностей. Основні професійні плани (наміри). Характеристика відносин до предметів, що вивчаються. Учні з низькою успішністю. Взаємодопомога в навчальній діяльності.

Позанавчальна діяльність. Інтерес учня до суспільного життя, мистецтва, літератури, музики. Основні види та форми позанавчальної діяльності: відвідування театру, кіно, екскурсії, розважальні заходи і ступінь участі учнів в їх підготовці та проведенні. Спільне проведення вільного часу. Роль активу учня, класного керівника в організації позанавчальної діяльності. Участь в житті школи. Суспільно-корисна праця (участь в самообслуговуванні та ін.).

3. Характеристика взаємин.

Ділові, особисті взаємини. Прояв взаємодопомоги, колективізму, гуманізму. Негативні взаємини. Критика і самокритика в колективі. Прояв дружби і товариства. Статева диференціація: відносини з хлопчиками і дівчатками (позитивні, індиферентні, негативні). Прояв симпатії. Можливі шляхи зміни міжособистісних відносин.

4. Психологічна єдність класу.

Групові інтереси, цілі і завдання, норми, традиції. Ступінь ухвалення групових норм членами колективу. Колективістська ідентифікація. Привабливість сумісних дій. Згуртованість класу. Інтенсивність взаємодій в класі. Ціннісно-орієнтаційна єдність класу (збіг оцінок, установок і позицій). Відповідальність за результати спільної діяльності. Ухвалення групових рішень. Використання в класі методу дискусій. Конфлікти в колективі. Причини їх виникнення і прийоми вирішення.

5. Особа учня в класі.

Референтність шкільного колективу для учнів. Усвідомлення групової приналежності. Емоційне самопочуття учнів в класі (психологічний комфорт). Основна атмосфера, що визначає самопочуття особи (підтримка, схвалення або

загроза). Приклади позитивного і негативного впливу колективу на конкретних учнів. Облік індивідуальних інтересів і здібностей в колективній діяльності.

6. Педагогічне керівництво класом.

Класний керівник як організатор освітнього процесу, його професійно-особистісні властивості. Особливості індивідуального стилю діяльності. Позиція класного керівника: над колективом або усередині колективу. Стиль керівництва класним колективом (авторитарний, демократичний, ліберальний). Зміст і характер спілкування з учнями. Авторитет класного керівника. Відношення учнів до нього. Класний керівник і самоврядування в колективі. Відносини учнів з іншими вчителями, що працюють в класі.

7. Висновки.